

OBSAH

PŘEDMLUVA	6
1 ÚVOD	15
2 ALGEZIOLOGIE – OBECNÁ ČÁST	18
2.1 Definice bolesti	18
2.2 Klasifikace bolesti	19
2.3 Terminologie bolesti	23
2.4 Teorie bolesti	27
2.5 Základní anatomické a fyziologické poznatky o nocicepci a bolesti	32
2.5.1 Nociceptory	32
2.5.2 Ascendentní nervové dráhy vedoucí nocicepční vzruchy	35
2.5.2.1 Primární aferentní vlákna pro nocicepci	35
2.5.2.2 Sekundární aference (neurony) pro nocicepci	38
2.5.2.3 Terminální aferentní vlákna pro nocicepci	40
2.5.3 Descendentní inhibiční systémy	40
2.6 Charakteristika a patofyziologie hlavních typů bolesti	42
2.6.1 Nocicepční (nociceptivní, nociceptorová) bolest	42
2.6.1.1 Typy a kvalita nocicepčních bolestí	44
2.6.1.2 Příklady diagnóz spojených s nociceptorovými bolestmi	45
2.6.1.3 Charakteristika nociceptorových bolestí	45
2.6.2 Neuropatická (periferní neuropatická) bolest	48
2.6.2.1 Terminologie a klasifikace neuropatických bolestí	49
2.6.2.2 Základní patofyziologické mechanismy neuropatické bolesti	49
2.6.2.3 Cílená diagnostika neuropatií v klinické praxi	54
2.6.3 Centrální bolest (centrální neuropatická bolest)	57
2.6.3.1 Mechanismy vzniku centrálních bolestí	58
2.6.4 Psychogenní bolest	60
2.7 Psychologické aspekty bolesti	62
2.7.1 Psychologické rozdíly mezi akutní a chronickou bolestí	64
2.7.2 Syndrom vyhoření u bolesti	69
2.7.3 Psychologické zásady jednání s pacientem trpícím bolestmi	70
2.7.4 Komunikace mezi lékařem a nemocným u bolestivých stavů	71
2.8 Odběr anamnézy a hodnocení bolesti v běžné ambulantní praxi	74
2.8.1 Metody hodnocení bolesti	76
2.8.1.1 Neverbální metody hodnocení bolesti	76
2.8.1.2 Verbální metody hodnocení bolesti	78

2.9	Obecné základy farmakologie a farmakoterapie bolesti	83
2.9.1	Lékové skupiny ve farmakoterapii bolesti.	87
2.9.2	Analgetika-antipyretika	87
2.9.3	Kombinovaná analgetika	94
2.9.4	Spasmoanalgetika	97
2.9.5	Nesteroidní antirevmatika	98
2.9.5.1	Neselektivní inhibitory cyklooxygenázy	99
2.9.5.2	Preferenční inhibitory cyklooxygenázy-2	106
2.9.5.3	Specifické (selektivní) inhibitory cyklooxygenázy-2 – coxiby	107
2.9.6	Opioidní analgetika	109
2.9.6.1	Slabá opioidní analgetika.	120
2.9.6.2	Silná opioidní analgetika	121
2.9.7	Adjuvantní analgetika	128
2.9.7.1	Antidepresiva	129
2.9.7.2	Antikonvulziva (anticpileptika)	131
2.9.7.3	Anxiolytika	132
2.9.7.4	Antipsychotika (neuroleptika)	133
2.9.7.5	Lokální anestetika	133
2.9.7.6	Kortikosteroidy	134
2.10	Psychoterapie v léčbě chronické bolesti	135
3	SPECIÁLNÍ ČÁST – ČASTÉ BOLESTIVÉ STAVY V AMBULANTNÍ PRAXI	141
3.1	Bolesti hlavy	141
3.1.1	Primární bolesti hlavy – vybrané diagnózy a jejich stručné charakteristiky	146
3.1.1.1	Migréna	146
3.1.1.2	Tenzní typ bolestí hlavy.	156
3.1.1.3	Cluster headache a další trigeminové bolesti hlavy.	158
3.1.1.4	Další primární bolesti hlavy	159
3.1.2	Sekundární bolesti hlavy	160
3.1.2.1	Bolesti hlavy v souvislosti s úrazem hlavy a/nebo krku	160
3.1.2.2	Bolesti hlavy v souvislosti s cévním postižením (onemocněním) v kraniiální nebo cervikální oblasti.	160
3.1.2.3	Bolesti hlavy v souvislosti s nitrolebním postižením jiné než cévní etiologie.	162
3.1.2.4	Bolesti hlavy vyvolané léky nebo jejich vysazením	162
3.1.2.5	Bolesti hlavy v souvislosti s poruchami homeostatických mechanismů.	165
3.1.2.6	Bolesti hlavy v souvislosti s neúrazovým postižením krku.	166
3.1.2.7	Bolesti hlavy v souvislosti s postižením očí	169
3.1.2.8	Bolesti hlavy v souvislosti s duševní (psychiatrickou) poruchou	169
3.2	Bolesti krční páteře	172
3.2.1	Příčiny bolestí v krčním úseku páteře	173
3.2.2	Funkční poruchy v krčním úseku páteře	174
3.2.3	Klinické vyšetření u bolestí krčního úseku páteře.	176
3.2.4	Bolesti v krčním úseku páteře s šířením do hlavy	180
3.2.5	Bolesti krční páteře s šířením do horní končetiny	181
3.2.6	Terapie bolestí v krčním úseku páteře	185

3.3	Bolesti zad	190
3.3.1	Terminologie bolesti zad	190
3.3.2	Patofyziologie bolesti zad	192
3.3.3	Diskopatie	195
3.3.4	Faktory podílející se na chronické bolesti zad	197
3.3.4.1	Biologické faktory podílející se na chronické bolesti zad	198
3.3.4.2	Psychologické faktory podílející se na chronické bolesti zad	206
3.3.4.3	Sociální faktory u pacientů s chronickými bolestmi zad	207
3.3.5	Odběr anamnestických dat u bolesti zad	208
3.3.6	Klinické vyšetření pacientů s bolestmi zad	211
3.3.7	Pomocná vyšetření u bolesti dolní části zad	214
3.3.8	Základy diferenciální diagnostiky častějších bolesti zad	216
3.3.9	Terapie bolesti zad	221
3.3.9.1	Farmakoterapie	222
3.3.9.2	Klid na lůžku u bolesti zad	230
3.3.9.3	Pohybová léčba u bolesti zad	231
3.3.9.4	Léčebné a preventivní pohybové metody u bolesti zad	232
3.3.9.5	Cvičení v rámci primární nebo sekundární prevence bolesti zad	234
3.3.9.6	Komplexní programy k potlačení bolesti zad	235
3.3.9.7	Edukace u bolesti zad	236
3.3.9.8	Metody léčby bolesti zad – bez pohybových aktivit pacienta	237
3.3.9.9	Psychoterapie u pacientů s bolestmi zad	240
3.3.9.10	Konzervativní léčba bolesti zad – zahraniční zkušenosti doporučení	240
3.3.9.11	Minimálně invazivní postupy u bolesti zad	242
3.3.9.12	Chirurgická léčba bolesti bederní páteře	243
3.4	Osteoartróza a bolest	254
3.4.1	Osteoartróza na dolních končetinách	257
3.4.1.1	Gonartróza	260
3.4.1.2	Koxartróza	261
3.4.2	Osteoartróza na horních končetinách	265
3.4.2.1	Osteoartróza ramenního kloubu	265
3.4.2.2	Osteoartróza interfalangeálních kloubů ruky	265
3.4.2.3	Osteoartróza kořenového kloubu palce	266
3.4.3	Terapie osteoartrózy	266
3.4.3.1	Farmakoterapie	266
3.4.3.2	Fyzikální terapie u osteoartrózy	271
3.4.3.3	Kinezioterapie u osteoartrózy	272
3.4.3.4	Techniky měkkých tkání u osteoartrózy	273
3.4.3.5	Edukace pacientů s osteoartrózou váhonosných kloubů	273
3.4.3.6	Doporučené pohybové aktivity u pacientů s osteoartrózou	274
3.4.3.7	Miniinvazivní a operační léčba osteoartrózy	275
3.4.3.8	Doporučení pro diagnostiku a léčbu nemocných s osteoartrózou	276
3.5	Revmatoidní artritida a bolest	280
3.5.1	Léčba bolesti u revmatoidní artritidy	281
3.5.2	Strategie komplexní farmakoterapie revmatoidní artritidy	283
3.5.3	Nefarmakologická léčba revmatoidní artritidy	284
3.6	Dna a bolest	286
3.6.1	Léčba bolesti u dnaveho záchvatu	287

3.7	Bolesti ramena	290
3.7.1	Rameno jako důvod vyšetření u lékaře	290
3.7.2	Základní orientační vyšetření ramena	291
3.7.3	Pomocná vyšetření zobrazovacími metodami u bolesti ramena	293
3.7.4	Diferenciální diagnostika nejčastějších bolestí v oblasti ramena	294
3.7.5	Algické syndromy v oblasti ramena	295
3.7.5.1	Osteoartróza ramenního kloubu.	295
3.7.5.2	Impingement syndrom.	296
3.7.5.3	Postižení šlachy dlouhé hlavy bicepsu	298
3.7.5.4	Syndrom zmrzlého ramena (zmrzlé rameno, frozen shoulder, adhezivní kapsulitida)	299
3.7.5.5	Bolesti ramena u revmatoidní artritidy	301
3.7.5.6	Bolesti ramena u ankylozující spondylitidy	302
3.7.5.7	Amyotrofická neuralgie	302
3.7.5.8	Syndrom horní hrudní apertury	303
3.8	Entezopatie	306
3.8.1	Epicondylitis radialis humeri	307
3.8.2	Epicondylitis ulnaris humeri	307
3.8.3	Entezopatie v oblasti hrbolu sedací kosti	308
3.8.4	Entezopatie v oblasti velkého chocholíku stehenní kosti	309
3.8.5	Entezopatie přitahovačů (adduktorů) stehna	309
3.8.6	Entezopatie čéškového vazu (enthesopathia ligamenti patellae).	309
3.8.7	Entezopatie mediálního kolaterálního vazů.	310
3.8.8	Entezopatie laterálního kolaterálního vazů	310
3.9	Fibromyalgický syndrom	310
3.10	Myofasciální bolestivý syndrom	314
3.11	Pánevní bolesti	316
3.12	Bolesti u ischemické choroby dolních končetin	319
3.13	Neuropatické bolesti	322
3.13.1	Základní charakteristiky neuropatických bolestí – polyneuropatie	323
3.13.1.1	Diabetické polyneuropatie spojené s bolestmi (bolestivé diabetické polyneuropatie)	325
3.13.1.2	Uremická polyneuropatie	327
3.13.1.3	Alkoholická polyneuropatie	327
3.13.1.4	Bolestivé polyneuropatie u revmatických onemocnění	327
3.13.1.5	Paraneoplastické polyneuropatie spojené s bolestmi	328
3.13.2	Úžinové syndromy	328
3.13.2.1	Patofyziologie postižení nervů u úžinových syndromů	328
3.13.2.2	Stručný přehled úžinových syndromů spojených s bolestmi	329
3.13.2.3	Úžinové syndromy nervi mediani	329
3.13.2.4	Úžinový syndrom nervi ulnaris (loketního nervu)	332
3.13.2.5	Úžinový syndrom nervi cutanei femoris lateralis	333
3.13.2.6	Úžinový syndrom nervi ischiadici	333
3.13.2.7	Syndrom předního tarzálního tunelu	334
3.13.2.8	Syndrom mediálního tarzálního tunelu	335
3.13.2.9	Mortonova metatarzalgie	335

3.13.3	Neuralgie	336
3.13.3.1	Neuralgie trojklaného nervu	337
3.13.3.2	Neuralgie jazykohltanového nervu	338
3.13.3.3	Postherpetická neuralgie	338
3.13.4	Obecné zásady farmakoterapie neuropatických bolestí a neuralgií	339
3.13.5	Centrální bolesti po cévních mozkových příhodách	344
3.13.5.1	Terapie centrálních bolestí	345
3.14	Bolest s účastí autonomního nervového systému (tzv. bolest dysautonomní)	351
3.14.1	Komplexní regionální bolestivý syndrom I (KRBS I)	351
3.14.1.1	Etiologie KRBS I	351
3.14.1.2	Klinický náález a diagnostika	352
3.14.1.3	Terapie	353
3.14.2	Komplexní regionální bolestivý syndrom II (kauzalgie)	355
3.15	Bolesti u onkologických onemocnění (tzv. nádorové bolesti)	356
3.15.1	Průlomová bolest	358
3.15.2	Obecné zásady farmakoterapie bolestí u onkologicky nemocných	361
4	SEZNAM PRACOVÍŠŤ LÉČBY BOLESTI	369
5	SEZNAM DOPORUČENÝCH POSTUPŮ U ALGICKÝCH STAVŮ	370
6	VERBA SAPIENTIAE EXPERIENTIAEQE DE DOLORE AD FINEM	372
	PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK	376
	SEZNAM OBRÁZKŮ	378
	MEDAILONEK AUTORA	379
	REJSTŘÍK	381